

Fl-okkażjoni ta' għeluq il-115-il sena mit-twelid ta' Mro. Lorenzo Gonzi

Ftit noti qosra dwar ħajtu u ġidmietu

miġbura minn Duncan Brincat

Lorenzo Gonzi twieled il-Birgu fit-13 t'Awissu 1887 mit-tieni żwieg ta' Giuseppe Gonzi ma' Margerita mwielda Tonna. Gie mħammed fil-Knisja Parrokkjali u Kollegġjata tal-Birgu, u wisq probabbli nghata l-isem Lorenzo minħabba l-Patrun tal-Birgu San Lawrenz. Minn mindu kien żgħir wera li kien interessa ferm fl-istudju u fil-fatt wera wkoll inklinazzjoni speċjali lejn l-arti mużikali.

Lorenzo studja taħt diversi surmasti jiet u kompożituri, fosthom ta' min isemmi lil Dun Pietru Pawl Galea mill-Isla li minn taħtu beda l-istudji tiegħu. Barra minn hekk Lorenzo studja wkoll fil-Konservatorju Mużikali mwaqqaf minn Paolino Vassallo. Hawnhekk huwa pperfezzjona fl-armonija u l-kontrapont. Ta' għaxar snin beda jdoqq l-ottavin mal-banda "Duke of York" tal-Birgu stess.

Lejn l-ahħar tas-seklu 19, il-familja Gonzi telqet mill-Birgu sabiex twaqqaf ir-residenza permanenti tagħha gewwa l-Kalkara. Dan ġara minħabba li Giuseppe, missier Lorenzo, marad u t-tobba ssuġġerewlu li jbiddel l-jbiddel l-arja u jmur f'post iżjed arjuż. Huma marru joqogħdu f'dar fi Triq ir-Rnella, illum Triq San Mikael. Id-dar kien fiha gnien kbir u sabiħ. Giuseppe Gonzi kien magħruf ghax-xogħolijiet tiegħu fl-injam, u għalhekk meta fl-10 ta' Dicembru 1897, il-Kalkara nqatgħet bħala Parroċċa għaliha, diversi opri li saru fil-Knisja, saru minn idejn l-istess Giuseppe. Ta' min wieħed isemmi ftit mix-xogħolijiet li huwa wettaq, fosthom: gallarija tal-orgni, pulptu, u salib kbir tal-

"Via Crucis".

L-ewwel dehra ta' Lorenzo Gonzi jidderi fil-pubbliku seħħet propju fil-Knisja Parrokkjali tal-Kalkara. Din seħħet nhar il-Hadd 27 ta' Dicembru 1908, meta ħuh Mikiel Gonzi qaddes l-ewwel quddiesa tiegħu f'din il-Knisja. Minn din id-dehra fil-pubbliku, Lorenzo ma ġares qatt lura, u malajr sar organista u pjanista fil-Kalkara, u beda jiġi mfittex ukoll bħala għalliem tal-mużika. Ta' 22 sena, jiġifieri fl-1909, Mro. Lorenzo Gonzi inhatar Surmast Direttur ta' żewġ baned: il-Banda "Maria Mater Gratiae" ta' Haż-Żabbar, u l-Banda "Annunzjata" ta' Hal Tarxien. F' dan l-istess perjodu huwa nhatar ukoll "Maestro di Cappella" tal-Parroċċi tal-Kalkara, ta' Hal Tarxien, ta' Hal Ghaxaq, u ta' Bormla.

Interessanti ferm huwa l-istil ta' kompożizzjoni li kellu Mro. Gonzi. Fil-bidu tas-seklu 19, l-istil tal-kompożizzjonijiet speċjalment ta' marċi tal-banda, kien ikkaratterizzat minn melodija Taljana. Madanakollu, Mro. Gonzi kien jikteb marċi u kompożizzjonijiet bi stil bi stil u melodija tar-riġimenti Ingliżi. Il-marċi li huwa kkompona matul hajtu għall-każini tal-Kalkara, Haż-Żabbar u Hal Tarxien jixhudu dan.

Sadanittant, waħda mill-ewwel kompożizzjonijiet li kiteb Lorenzo kienet l-Innu Immortal "A San Giuseppe". Dan l-innu nkiteb fl-okkażjoni tal-festa ta' San Ġużepp fil-Kalkara fl-1908 li-Circolo San Giuseppe. L-innu li għandu lirika tal-Poeta Nazzjonali

Dun Karm Psaila, kien imfaħħar bil-bosta mill-ġurnali ta' dak iż-żmien.

Matul iż-żmien li serva bhala Surmast Direttur tal-baned “Maria Mater Gratiae” u l-“Annunziata”, idderiġa bosta kompożizzjonijiet ta’ kompożituri barranin matul il-Programmi Mužikali ta’ matul il-festa. Mro. Gonzi ġie msejjah ukoll biex isir “Maestro di Cappella” tal-Kattidral, iżda minhabba marda li laqtitu, huwa kelli jirrifjuta. Fl-1910 żanżan l-Innu l-Kbir “A Maria Santissima Annunziata”, fl-okkażjoni tal-festa titulari ta’ Hal Tarxien, fuq kliem ta’ ħuh, Dun Mikiel Gonzi. Fl-1911 huwa kkompona antifona meqjusa bhala waħda mill-isbaħ ta’ Malta, l-antifona “Gabriel Angelus” miktuba ghall-Parroċċa ta’ Hal Tarxien.

Fl-20 t’Awissu 1912, Lorenzo Gonzi żżewwieg lil Emilia Cauchi, bint Salvatore u Maria Carmela Brincat. Il-quddiesa tmexxiet mill-ewwel Kappillan tal-Kalkara, Dun Ĝużepp Ciangura, meghjun minn hu l-gharus, Dun Mikiel Gonzi. Minn dan iż-żwieg, huma kellhom sitt itfal: Maria, Joseph, Agnes, Bice, Louis u Michael. Il-mara ta’ Lorenzo, Emilia, mietet fid-19 ta’ Marzu 1970.

Fl-1913, wara hames snin bhala Surmast, Mro. Gonzi ġie mneħhi minn Surmast Direttur tal-banda “Maria Mater Gratiae” ta’ Haż Żabbar. Madanakollu, fl-1918, huwa reġa’ nhatar fl-istess pozizzjoni, u din id-darba dam fiha għaxar snin, sal-1928.

Fl-1919, Lorenzo Gonzi, ġie mahtur bhala t-tieni President tac-Circolo San Giuseppe, liema Soċċjeta’ kienet ġiet imwaqqfa fl-1 ta’ Gunju 1897. Matul il-Presidenza tiegħi, li damet sal-1934, jiġifieri sa mewtu, f’dan il-każin u fil-festa tal-Kalkara saru diversi žviluppi. Fosthom ta’ min isemmi li kien matul dan iż-żmien li ċ-Circolo San Giuseppe assoċja ruhu mas-Sagra Familja, wara li nxtrat statwa tirrappreżenta lill-familja ta’ San Ĝużepp. Madanakollu, aktar qabel, jiġifieri ghall-ħabta tal-

huwa waqqaf l-“Orchestra San Giuseppe” fi ħdan ic-Circolo San Giuseppe. Din l-orkestra għamlet id-debutt tagħha fil-festa tal-“Via Sagra” tal-1914 u kienet tieħu sehem fi programmi mužikali matul il-festa ta’ San Ĝużepp.

Fis-16 ta’ Diċembru 1923, ġiet inawġurata il-“Camera degli Autori e Compositori di Musica Maltēse”, u propju barra li Mro. Gonzi kien wieħed mill-fundaturi, kien inhatar ukoll membru effettiv ta’ din l-għaqda sa mill-bidu nett. Matul dan iż-żmien, Lorenzo kien jagħti lezzjonijiet tal-mužika lil diversi studenti, li bil-hila u d-dedikazzjoni li kelli wassal lil hafna minnhom għal success fil-karriera mužikali tagħhom. Fl-1925 huwa inhatar ukoll bhala Surmast tar-Riformatorju li dak iż-żmien kien jinsab fil-Forti Salvatur fil-Kalkara stess. Minn dan il-festi huwa ħarreg bosta żgħażagh u fforma banda mužikali li kienet anki tieħu sehem f’bosta avvenimenti u festi.

Fl-1924, il-Banda “Annunziata” ta’ Hal Tarxien hasset li kellha twaqqaf is-servizz li Mro. Gonzi kien qed jagħti bhala Surmast Direttur. Il-kwistjoni kienet li Mro. Gonzi kelli wi sq impenji u allura ma setax ileħhaq b’mod effettiv mal-banda Tarxinija. Wara l-1924, il-Banda “Annunziata” ma bdietx miexja tajjeb, tant li kważi kienet mietet. Dan ġegħel biex fl-1931, il-Kumitat tal-Għaqda Mužikali Marija Annunzjata jerġa’ jahtar lil Mro. Lorenzo Gonzi bhala Surmast Direttur.

Sadanittant, fl-1921 Mro. Gonzi kiteb u żanżan l-antifona “Joseph Filii David”. Meqjusa bhala waħda mill-kapolavuri tiegħu, din l-antifona kitibha ghall-festa ta’ San Ĝużepp fil-Parroċċa tal-Kalkara.

Għat-tliet postijiet li kien jidderiġi fihom, Mro. Gonzi halla diversi marċi, innijiet, u kompożizzjonijiet oħra. Ghall-ħabta tal-1927, Mro. Lorenzo Gonzi ikkompona l-Innu Marc “Malta u Uliedha” ghall-Banda “Maria Mater Gratiae” ta’ Haż Żabbar fl-okkażjoni ta’ meta ż-żanżnet l-istatwa ta’ Malta Rebbieħa fl-istess lokal.

Lemin: Ritratt meħud fl-1923 li juri ħil Mro. Lorenzo Gonzi mdawwar mal-bandisti tal-“Orchestra San Giuseppe” imwaqqfa fi ħdan Circolo San Giuseppe.

Madanakollu, certament li l-kapolavur mužikali ta' Mro. Lorenzo Gonzi jibqa' l-'Inno Marcia alla Sacra Famiglia", miktub fit-22 ta' Lulju 1922 għaċ-Ċircolo San Giuseppe tal-Kalkara. Bosta mill-kompożizzjonijiet ta' Mro. Lorenzo Gonzi huma ta' kalibru mužikali kbir, fosthom ta' min isemmi ssinfonija "Melitensis", u l-marċijiet "Les Eroi de Verdum", "La Battaglia della Marna", "La Croce di Malta", "Apoteosi", "Omaggio ai Vincitori", "Concordia", "Emiliana" u "Mons. Gonzi", fost l-ohrajn.

Mro. Lorenzo Gonzi dderiġa ghall-ahħar darba fil-pubbliku fil-festa tal-Madonna tad-Duttrina ta' Hal Tarxien. Huwa miet il-Hadd 15 ta' Lulju 1934, f'daru numru 73 Triq ir-Rnella fil-Kalkara, fl-eta' żgħira ta' 47 sena. Il-funeral tiegħu li seħħ fil-Kalkara, kien

akkumpanjat minn diversi persuni distinti u mill-Banda "Annunziata" ta' Hal Tarxien. Bosta kienu dawk in-nies li honqu r-rahal tal-Kalkara f'dak il-jum, u bosta kienu dawk il-gazzetti li ġabu apprezzamenti xierqa għal dan il-bniedem.

Illum il-ġurnata nsibu triq imsemmija għal Lorenzo Gonzi f'Hal Tarxien, u monument xieraq fi Pjazza Sagra Familja fil-Kalkara ikkummissjonat minn Circolo San Giuseppe Filarmonika Sagra Familja fl-1995. Lorenzo Gonzi issa ilu bosta snin li halla din id-dinja, iżda l-mužika tiegħu ma tmut qatt. Permezz tal-melodija li huwa għaraf jinseg, Mro. Gonzi hallielna wirt mužikali li barra li jpaxxi l-widna, iħajjar lis-semmiegħ jimraħ tul in-noti mužikali li bil-ħila kbira tiegħu kiteb f'hajja hekk qasira!

Ritratti mill-passat

Xellug: Ritratt meħud fil-bidu tas-snin tmenin fejn jidhru bosta partitarji "tas-Sagra" imdawrin mal-vara tas-Sagra Familja wara li kienet għadha kif ġiet indurtata.

Lemin: Triq ir-Rnella armata għall-festa titulari ta' San Ġużepp tas-sena 1976. Ta' min jinnota - t-trofej li kienu jinramaw, il-pavaljuni u l-bandalori, u anki l-anġli li kienu jinramaw peress li s-sett tal-profeti ġie mżanżan aktar tard. Nhar il-Ġimgħa 9 ta' Lulju 1976, ġiet iċċebrata l-festa tas-Sagra Familja fost riħ u anki xita. L-ġħada s-Sibt kien ir-riħ ukoll, iżda l-Hadd 11 ta' Lulju, jum il-festa, sebah jum sabiħ ħafna.

